Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päiväys
Datum

Dnro
Dnr

1.10.2018

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite
Hänvisning

Asia
Ärende

Ympäristöministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto Valtioneuvoston paikkatietopoliittisesta selonteosta VNS 2/2018 vp

Ympäristöministeriö pitää paikkatietopoliittista selontekoa sekä siinä ehdotettuja visiota ja kehittämistoimenpiteitä yleisesti tarpeellisina ja kannatettavina. Ympäristöministeriön hallinnonalalla paikkatieto on oleellinen osa miltei kaikkea toimintaa niin ympäristö- ja luonnonsuojelussa, ympäristön ja vesien tilan seurannassa sekä kaavoituksessa ja rakentamisessa. Näissä prosesseissa syntyy paikkatietoa niin alan toimijoiden kuin muidenkin toimijoiden käyttöön. Toisaalta niissä tarvitaan muiden toimijoiden paikkatietoa esimerkiksi päätöksentekoa varten.

Seuraavassa on tarkasteltu Ympäristöministeriön kannalta selonteon ja erityisesti sen toimenpide-ehdotusten tärkeimpiä kohtia.

Paikkatieto on vain yksi ilmiön, tapahtuman, asian tai muun kohteen ominaisuus. Paikkatietoa tulee käsitellä yhtenä, joskin toistaiseksi liian vähän hyödynnettynä ominaisuutena. Erityisesti tältä osin selonteossa esitetty ajatus siitä, että paikkatietojen tietopolitiikkaa on kehitettävä osana kokonaisvaltaista tietopolitiikkatyötä, on kannatettava. Paikkatietojen osalta tulisi ratkaista ainakin, mitkä paikkatiedot katsotaan yhteiskunnan kannalta keskeisiksi paikkatiedoiksi ja julkisen hallinnon peruspalveluksi, jotta keskeisten paikkatietojen saatavuus voidaan taata julkisen hallinnon peruspalveluista. Ovatko esimerkiksi viranomaisten päätöstiedot, kuten maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvät kaava- ja lupapäätökset tai niiden osat keskeisiä paikkatietoja. Paikkatietoaineistojen osalta tulisi aineistoja tuottavissa prosesseissa huomioida sekä se, että tiedot ovat yhtenäisessä ja käytettävässä muodossa sekä se, missä muissa palveluissa tai prosesseissa niitä on pakko tai voidaan käyttää. Esimerkkinä voidaan pitää kaavatietoja, joita hyödynnetään laajasti muissa ympäristöllisissä menettelyissä mutta joita voidaan tarvita myös muissa yhteyksissä tai malleissa. Eri hallinnonalat tarvitsevat myös yhteisiä linjauksia peruspalveluiden sekä keskeisten paikkatietojen maksuttomuudesta / maksullisuudesta.

Jotta paikkatietoja voidaan hyödyntää, on niiden oltava saatavilla, yhteen toimivia ja ajantasaisia. Selonteon ehdotukset yhteiskunnan kannalta tärkeisiin paikkatietoihin liittyvistä roolien ja vastuiden selkeyttämisestä ovat tarpeen. Selonteossa on tuotu esille kansainvälisten standardien ja julkisen hallinnon suositusten rooli tiedon eheyden varmistamisessa. Paikkatietojen yhteentoimivuuden osalta on tärkeää huolehtia myös siitä, että paikkatietoaineistot ja palvelut noudattavat kansainvälisiä standardeja. Tämän lisäksi se, että Suomessa käytettävät tai kehitettävät paikkatietoratkaisut ja –mallit ovat

kansainvälisten standardien mukaisia, mahdollistaa myös näiden ratkaisujen viemisen ulkomaille alan yritysten toimesta.

Ekosysteemiajattelu (varannot, alustat ja loppukäyttäjäpalvelut) tukee yleisesti selonteossa esitettyjä näkemyksiä siitä, kuinka paikkatietovarantojen tehokkaaseen hyödyntämiseen tarvitaan tarvittaessa hajautettuja, yhteentoimivia tietovarantoja sekä näitä kokoavia alustoja, joiden päälle niin julkiset kuin yksittäiset toimijat voivat rakentaa loppukäyttäjäpalveluitaan.

Paikkatietopoliittinen selonteko on hyvin laadittu ja sen valmistelussa on huomioitu eri hallinnonalojen ja yksityisen sektorin tarpeita. Myös selonteon toimeenpanossa on jatkettava poikkihallinnollista ja yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyötä.

Saku Härkönen
Erityisasiantuntija